Dainius Balčiūnas,
Algirdas Žalnierius

Muitinės gatvė 2

Pastatų komplekse, priklausančiame Vilniaus dailės akademijai, Muitinės g. 2 (UK 1114), vyksta restauravimo ir pritaikymo mokymo paskirčiai darbai (1 pav.). Tvarkant pastatų komplekso kiemus, žeminti dabar esantys paviršiai, kiemuose įrengti lietaus, buitinių ir gamybinių nuotekų tinklai, naujas šilumos tinklų įvadas (2 pav.). Žemės darbų vietose atlikti detalieji tyrimai ir žvalgymai. Tyrimams vadovavo D. Balčiūnas, kartu dirbo A. Žalnierius ir MINK nariai.

Tyrimų vieta yra Kauno senamiesčio P dalyje, 11 kvartale. Iš Š pusės jį riboja Muitinės gatvė, iš R – V. Kuzmos gatvė, iš P – Karaliaus Mindaugo prospekto tęsinys, iš V – Aleksoto gatvė. Kvartalas yra seniausioje miesto dalyje, PR Rotušės aikštės kampe. Jo teritorijos P dalis priklausė pranciškonų vienuolynui, XIX a. kvartale buvo pastatyta miesto ligoninė, o tarybiniais metais veikė Psichiatrinė ligoninė.

Istoriniai duomenys. Kauno pranciškonų vienuolynas ir bažnyčia Nemuno pakrantėje pastatyti XV a. pradžioje. Manoma, kad LDK didysis kunigaikštis Vytautas Švč. Mergelės Marijos Dangun Ėmimo bažnyčią pastatė dėkodamas už išsigelbėjimą Vorsklos mūšyje. Vienuolyno pastatas ir kiti ūkiniai statiniai buvo pastatyti į Š nuo bažnyčios. Kartu su bažnyčia jie sudarė vieningą aptvertą kompleksą. 1669 m. sugriauti pastatai atstatyti ir įgavo barokines formas.

1675 m. mūrinį vienuolyno namą, stovėjusį fasadu į bažnyčią, sudarė 3 dviaukščiai korpu-

1 pav. Tyrimų ir žvalgymų vieta Kauno senamiestyje. D. Balčiūno brėž.

Fig. 1. The excavation and field survey site in Kaunas Old Town

2 pav. Detaliųjų tyrimų ir žvalgymų planas: 1 – lietaus nuotekų trasos; 2 – buitinių nuotekų trasos; 3 – šiluminė trasa; 4 – šurfai 1–4; 5 – perkasa 1; 6 – žvalgymų vietos. D. Balčiūno brėž.

Fig. 2. Plan of the excavation and field survey: 1 – storm drain routes; 2 – sewer routes; 3 – district heating route; 4 – test pits 1–4; 5 – trench 1; 6 – surveyed locations.

sai. 1845 m. kovo 13 d. Rusijos imperatoriaus įsaku vienuolynas uždarytas, pastatus perėmė valdžia, 1848–1854 m. Vytauto bažnyčia paversta cerkve. 1843 m. Kaunui tapus gubernijos centru, nuo 1847 m. bandyta buvusį pranciškonų vienuolyno pastatą pritaikyti gubernatoriaus rezidencijai. Tačiau nuspręsta, kad gubernatūrai sklypas per mažas ir yra nepatogioje vietoje. Tuomet kilo idėja praplėsti pranciškonų sklypą, nupirkus ir prijungus V sklypą. Tačiau šis sklypas su pastatais jau priklausė Kauno muitinei, todėl ir čia atsisakyta įkurdinti gubernatūrą. Vienuolyno namais naudojosi kitos valstybinės įstaigos: policmeisteris, miesto policija, butų komisija, Vidaus garnizono bataliono kanceliarija ir archyvas. Vienuolyno pastatas nuo 1862 m. stovėjo apleistas. Apie 1870 m. pritaikant senus ir statant naujus pastatus miesto ligoninei, buvę pranciškonų vienuolyno komplekso statiniai įjungti į naujus korpusus, panaudojant geriau išlikusias sienas ir rūsius. Pats vienuolyno pastatas buvo nugriautas, dabar jo vietoje stovi tvora ir vartai.

Ankstyviausia žinoma žinutė apie pastatą Muitinės g. 2 Kauno magistrato aktų knygose yra iš 1589 m. Įraše minimas Ravos namas prieš Marijos bažnyčią. Iš šio ir kitų aktų aiškėja, kad egzistavo 2 mūriniai namai – Didysis ir Mažasis, tai patvirtina natūra bei atlikti architektūriniai tyrimai. 1732 m. turto perleidimo akte nurodoma, jog namas vadinamas „Rozenbergowska“, nekilnojamasis turtas priklausė dviem broliams – teisėjui Henrikui ir jau mirusiam Antanui Rozenbergui. Situacijos aprašyme nurodoma, kad mūrinis namas „aukštutinis ir žemutinis“, iš dviejų į vieną sujungtas. Vienu šonu pastatas ribojosi su pranciškonams priklausančiu mūriniu namu, kitu – į gatvę, vedančią iš rinkos į pranciškonų bažnyčią ir Nemuną. 1774 m. nekilnojamasis turtas perėjo Rozenbergų palikuoniams.

XIX a. I pusėje pastatai priklausė muitinei, kitoms žinyboms. Augant miesto gyventojų skaičiui senoji medinė ligoninė prie rokitų (šaričių) vienuolyno, karo ligoninė prie Karmelitų vienuolyno bei žydų ligoninė nebetenkino gyventojų reikmių, todėl nutarta miesto ligoninę įkurti šioje vietoje, nugriaunant pranciškonų vienuolyno liekanas bei medinius statinius, buvusius sklype. 1870 m. pradėta naujos ligoninės statyba, panaudojant ir senus pastatus. Ligoninės kompleksas užėmė visą senamiesčio kvartalą. Ligoninės teritorijos planas taikytas pagal likusius senuosius pastatus: buvo suformuoti 3 pusiau uždari kiemai. Prie mūrinio dviaukščio namo Muitinės g. 2 buvo pristatytas P vienaukštis pastatas. Maždaug 1890 m. pastatų kompleksas remontuotas ir naujai pastatytame korpuse teritorijos P dalyje, prie Nemuno krantinės, buvo įkurdinti psichikos ligomis sergantys ligoniai bei aptvertas sodas kieme. 1891 m. vėl numatyta ligoninę plėsti. 1913 m. ji prijungta prie miesto centrinės elektros stoties ir pastatytas motoras vandeniui pumpuoti. 1918–1940 m. čia veikė miesto ligoninė, kurioje buvo 4 klinikos. Didelių rekonstrukcijų nevyko, tik remontai. 1939 m. pertvarkyti rūsiai, kad atitiktų priešlėktuvinės gynybos reikalavimus.

2002 m. Kauno senamiestyje rekonstruojant dujotiekio tinklus, atlikti žvalgymai (D. Balčiūnas). Šurfuose įžemis nepasiektas, rasta stambių griuvenų, kultūriniai sluoksniai suardyti tiesiant dujotiekį, juose archeologinių radinių nerasta. 2019 m. T. Poška atliko detaliuosius tyrimus pastato Muitinės g. 2 viduje. Tyrimų vieta buvo Š korpuso, prie Muitinės gatvės I aukšto patalpoje, joje numatyta įrengti laiptinę, liftą neįgaliesiems ir pagalbinę patalpą. Tyrinėta patalpa 5,9x5,6 m dydžio, tyrimų plotas 33 m^2. Užfiksuotas iki 3,7 m storio kultūrinis sluoksnis, suskirstytas į 5 horizontus.

3 pav. V kiemas nuželminus paviršių iš Š. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 3. The W courtyard after the removal of the surface, as seen from the N.

4 pav. Nuotekų rezervuaras, posesijinės sienos pamatai ir akmenų grindinių fragmentai iš PR. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 4. A septic tank, a boundary fence foundation, and stone paving fragments, as seen from the SE.

XIX a. II pusės horizontas buvo iki 50 cm gylio, XIX a. – nuo 50 cm iki 2–2,3 m gylio. Po XIX a. pertvarinės sienos arka užfiksuotas 1–1,7 m storio XVIII a. horizontas. Nuo 2,3 iki 2,7 m gylio – XVI a. I pusės horizontas, 2,7–3,3 m gylyje – XV a. vidurio – II pusės horizontas. Tyrimų metu rastos dvi struktūros – XIX a. pabaigos arkinis pamatas ir XVI a. I pusės greičiausiai gamybinės paskirties krosnies

5 pav. Posesijinės sienos pamatai iš V. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 5. The boundary fence foundation, as seen from the W.

6 pav. Artezinis šulinys. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 6. The artesian well.

pagrindo fragmentas. Sluoksniuose rasta XV–XVI a. datuotos buitinės keramikos šukių, puodyninių koklių kvadratine ir keturlape anga fragmentų. Metalo dirbinių – varinis žiedas, strėlės antgalis, plombos, 8 monetos – 7 Vytauto denarai, Tartu vyskupo Bartolomėjaus Savijerve sidabrinis šilingas ir dvi neidentifikuotos. Aukštesniuose sluoksniuose rasta XVII–XVIII a. smulkių keramikos šukių, XIX a. stiklinių indų šukių, geležinių dirbinių, 2 XIX–XX a. švininės plombos, 5 sunykusios varinės neidentifikuotos monetos.

Pirmame darbų etape, ruošiant naujas dangas, pažeminti dabartiniai paviršiai pastatų komplekso V kieme, kurio plotas yra 687 m^2. Kiemo Š dalyje dabartinio žemės paviršiaus H_{abs} yra 28,52 m, o P dalyje kiemo paviršius pažemėja iki H_{abs} 28,15 m. Darbų pradžioje iki 25–30 cm gylio mechanizuotai nukastas asfaltas, po juo vietomis esantis lauko riedulių grindinys. Iki projektinio H_{abs} 27,65–27,70 m lygio Š kiemo dalyje ir iki H_{abs} 27,40 m lygio kiemo P dalyje mechanizuotai nukastas iki 70–80 cm storio supiltinio grunto sluoksnis, lauko riedulių grindinys ir pilkai rusvos, permaišytos su smulkiomis griuvenomis žemės sluoksnis, atsidengė pastatų pamatinė dalis.

Nukasus žemės paviršių, prie R pastato V sienos atsidengė lauko riedulių grindinio liekanos, datuojamos XVII–XVIII a. (3, 4 pav.), bei kiemo viduryje posesijinės sienos arkinės konstrukcijos pamatai, sumūryti iš plytų ir įvairaus dydžio lauko riedulių (5 pav.). Pamatų liekanos fragmentiškai stebėtos Š–P kryptimi per visą kiemo ilgį. Siena 65–70 cm pločio, mūryta iš akmenų ir plytgalių, ryštų biriu kalkiniu skiediniu. Plytos 29,5–30x12,5–13,5x7–7,5 cm dydžio. Pamatų stulpų apačia nepasiekta, nes kasta iki projektinio gylio.

Įvairiose kiemo vietose užfiksuoti XX a. I pusės 5 betoniniai nuotekų šuliniai, nuotekų surinkimo bunkeris ir artezinis šulinys (6 pav.). Pirmą kartą Kaune, centrinėje kiemo dalyje, rastas unikalus iš plytų sumūrytas šulinys, datuojamas XX a. I puse. Išorinis šulinio skersmuo 2,2 m, vidinis – 1,66 m, gylis 8,6 m. Galbūt tai jame minimas 1913 m. įrengtas motoras vandeniui pumpuoti, nes jame rasta vamzdžių dalių.

Žeminant kiemo paviršių rasta Jono Kazimiero šilingų, Gustavo Adolfo šilingas, Aleksandro II poluška ir Nikolajaus I moneta. Visos monetos prastos būklės, sunkiai įskaitomos. Taip pat rasta varinių sagų, apkalėlių, sunykę geležiniai lango apkaustai ir vyriai (7 pav.). Švi-

7 pav. Lango apkalas. A. Žalnieriaus nuotr.

Fig. 7. A window fitting.

ninės plombos yra su Rygos, Kauno ir Virbalio muitinių žymėmis, datuojamos 1925–1937 m. (8 pav.), rasta įvairaus dydžio švininių šratų (9 pav.). Taip pat rasta įvairiai datuojamų puodyninių koklių kvadratine anga, žaliai glazūruotų plokštinių koklių, puoštų maureskos, augaliniu ornamentu, šukių. Kokliai datuojami XVI a. pabaiga – XVII ir XVII a. pabaiga – XVIII a. pradžia. Buitinę keramiką sudaro tradicinės ir redukuotos keramikos indų šukės. Taip pat rasta statybinės keramikos: nerviūrinių skliautų, langų ir durų angokraščiams naudotų profilinių plytų (10–12 pav.).

Nužeminus kiemo paviršių, vidurinėje kiemo dalyje, prie pastato Muitinės g. 2 V galo, buvo iškasta 6x3 m dydžio, 6 m gylio duobė riebalų gaudyklei (perkasa 1), kurios plotas yra 18 m^2 (2, 13 pav.). Perkasos Š dalyje kultūriniai sluoksniai suardyti, išliko dalinai tik PR dalyje – 6 m^2 plote, R perkasos gale sluoksniai perkasti tiesiant nuotekų trasą. Įžemis, kurį sudaro rusvas oksiduotas priesmėlis, pasiektas 1,4–1,5 m gylyje. Virš jo buvo 25–30 cm storio pilko juodžemio sluoksnis, aukščiau supiltiniai priesmėlio, smėlio, žvyro sluoksniai, griuvenos, viršuje – akmenų grindinio fragmentai, asfaltas. Juodžemio sluoksnyje rasta puodyninių koklių fragmentų, tradicinės keramikos puodų pakraštėlių ir sienelių šukių, akmens masės ąsočio dugno fragmentas. Radiniai datuojami XV a.

8 pav. Švino plombos. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 8. Lead seals.

9 pav. Švino šratai. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 9. Leads balls.

10 pav. Nerviūrinė plyta. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 10. A nervure (Gothic rib) brick.

11 pav. Angokraščio plyta. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 11. A window aperture brick

12 pav. Angokraščio plyta. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 12. A window aperture brick.

13 pav. Perkasa I iš R. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 13. Trench I, as seen from the E.

0 5 cm

14 pav. Frizinės plytelės dalis. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 14. Part of a frieze tile.

0 3 cm

15 pav. Kazimiero Jogailaičio denaras. J. Laurso nuotr.

Fig. 15. A Casimir IV Jagiellon denar.

pabaiga – XVI a. Griuvenų sluoksnyje rasta fragmentų žaliai glazūruotų koklių, dekoruotų vaza su augalu, maureska. Retesni radiniai – 13,5–14x13,5x3,1–3,4 cm dydžio žaliai, rudai ir geltonai glazūruotų grindų plytelių šukės ir keraminės frizinės plytelės, dekoruotos ąžuolo lapo horeljefu, fragmentas (14 pav.). Radiniai datuojami XVI a. pabaiga – XVII a. I puse.

0 5 cm

16 pav. Varinė žvakidė. A. Žalnieriaus nuotr.

Fig. 16. A copper candlestick.

0 30 m

17 pav. Ivano IV pinigėlis. J. Laurso nuotr.

Fig. 17. An Ivan IV coin.

5 šurfai buvo iškasti ŠR kiemo kampe ir prie kiemo R pusėje esančių pastatų, ištirtas bendras 13 m^2 plotas. Kultūrinis sluoksnis rastas tik šurfe 1, kur jo storis siekia iki 1,8 m, kitur rasti permaišytos žemės sluoksniai su griuvenomis. Šurfe 1 rastas sidabrinis Kazimiero Jogailaičio denaras (15 pav.), švininė plomba su raide „T“, švininių šratų ir redukuotos keramikos indo pakraštėlis. Viršutiniuose sluoksniuose rasta varinė žvakidė, datuojama XIX–XX a. (16 pav.). Žemės paviršiuje greta šurfo rastas Ivano IV sidabrinis pinigėlis (17 pav.).

Perkasos 1 R gale ir šurfe 3 rastas anksčiau paklotas, bet nebenaudojamas buitinių nuotekų vamzdynas, todėl nutarta naujai suprojektuotas lietaus ir buitinių nuotekų trasas pakloti į senąją

demontuojamą trasą (2 pav.). Pagrindinė trasa yra 55 m ilgio, iki 1 m pločio. Iš pradžių buvo nutiesta buitinių nuotekų trasa, kurios ilgis su įvadais yra 58 m. Nesuardytų kultūrinių sluoksnių rasta tik Š kiemo dalyje, kur jų storis siekia 1,6 m. Maišytos žemės sluoksniuose rastas Niurnbergo prancūziškas žetonas (18 pav.), datuojamas XVI a. pradžia, medžio formos vario lydinio apkalo dalis (19 pav.), greičiausiai diržo sagties liežuvėlis, dekoruotas žmonių figūromis (20 pav.), tarpukario Kauno ir Virbalio muitinių plombų, švininis šratas, įvairaus dydžio varinių sagų, 1666 m. Jono Kazimiero šilingas, TSRS 1953 m. 15 kapeikų moneta.

Lietaus nuotekų trasa buvo tiesiama toje pačioje trasoje su buitinėmis nuotekomis. Kultūriniai sluoksniai buvo suardyti ankstesnių žemės darbų metu. Maišytos žemės sluoksniuose rasta plokštinių koklių, dekoruotų augaliniu ornamentu, žaliai glazūruotų fragmentų, datuojamų XVI a. pabaiga – XVII a. I puse, 2 beveik sveiki žaliai glazūruoti friziniai kokliai, dekoruoti augaliniu ornamentu. Pastatų komplekso išorėje, prie Karaliaus Mindaugo prospekto, vandens nuotekų trasa buvo kasama 1946 m. pastatyto naujo tilto prietilčio supylimo sluoksniuose, čia rasta tik XX a. II pusės buitinių atliekų.

Teritorijos PR kieme, būsimoje šilumos tiekimo trasoje buvo iškasta 22 m ilgio, 1,6 m pločio perkasa 1, joje rasta 4 mūrinių pamatų liekanų (21, 22 pav.). Tyrimų plotas 35,2 m^2, pirminis žemės paviršius, kurį sudaro oksiduotas priesmėlis, rastas tik perkasos Š dalyje, 1,4 m gylyje nuo dabartinio paviršiaus. Didesnėje dalyje sluoksniai sunaikinti vėlyvų perkasimų, viršutinę 80–100 cm storio dalį sudaro pilkas juodžemis su griuvenomis. Virš įžemio užfiksuoti 5–10 cm storio pilko juodžemio ir žvyro sluoksniai, kuriuose rasta XVI–XVII a. datuojamų plokštinių koklių, tradicinės ir žiestos keramikos puodų šukių. Viršutiniame pilko juodžemio sluoksnyje rasta žaliai glazūruotų plokštinių koklių šukių, dekoruotų augaliniu ornamentu, datuojamų XVII a. pabaiga – XVIII a. I puse. Buitinę keramiką sudaro įvairios paskirties indų, stiklinių butelių šukės. Radinių datavimas labai platus – nuo XVII a. pabaigos – XVIII a. pradžios iki XIX–XX a. ribos. Taip pat rasti 2 Jono Kazimiero šilingai, 1901 m. Vokietijos Reicho 1 pfenigo moneta, švininiai šratai.

18 pav. Niurnbergo žetonas. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 18. A Nuremberg jeton.

19 pav. Varinio apkalo dalis. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 19. Part of a copper fitting.

20 pav. Diržo sagties liežuvis. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 20. A belt buckle tongue.

Medinio pastato *pamatų 1* liekanų rasta 80 cm gylyje nuo žemės paviršiaus (H_{abs} 27,25 m). Iš jo išliko viena lauko riedulių eilė, rišta baltu kalkių skiediniu. Pagal kultūrinių sluoksnių stratigrafiją ji datuojama XIX–XX a. riba.

Pamato 2 viršus yra išlikęs 70 cm gylyje (H_{abs} 27,37 m) nuo žemės paviršiaus. Pamatas 54–55 cm pločio, apačios nerasta projektiniame H_{abs} 26,70 m lygyje. Pamatas sumūrytas iš lauko riedulių eilių ir iš įvairaus 28–32x13–14x7,5–8 cm dydžio plytų, kurios mūre buvo panaudotos antrą kartą. Pagal kultūrinių sluoksnių stratigrafiją datuojama XVIII–XIX a.

21 pav. Perkasa šiluminei trasai iš ŠR. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 21. The trench in the district heating route, as seen from the NE.

Pamato 3 viršus yra 1,3 m gylyje (H_{abs} 26,80 m) nuo žemės paviršiaus. Pamatas 95 cm pločio, jo apačios projektiniame H_{abs} 26,70 m lygyje nerasta. Pamatas sumūrytas tik iš įvairaus dydžio, 14–22 cm skersmens lauko riedulių. Pastato pamatai statyti nuo užfiksuotų kultūrinių sluoksnių viršutinės dalies, vėliau išardyti iki esamo lygio. Jie datuojami ne anksčiau kaip XIX a.

Arkinio *pamato 4* išlikęs viršus yra 50–55 cm gylyje (H_{abs} 27,45 m) nuo žemės paviršiaus. Pamatas 84–87 cm pločio, P pusė suardyta vėlesnių statybų metu, apačios nerasta projektiniame H_{abs} 26,70 m lygyje. Pamatas sumūrytas iš įvairaus 26,5–28x11,5–14,5x7,5–9 cm dydžio plytų, kurios mūre panaudotos antrą kartą, išrinkus jas iš nugriuvusių pastatų. Pagal kultūrinių sluoksnių stratigrafiją pamatas datuojamas XVIII–XIX a. Perkasos P dalyje, esančioje sandėlio viduje, rasti greičiausiai XIX a. statyto pastato pamatai, mūryti iš plytų, taip pat XVII a. lauko riedulių grindinio fragmentas bei pastato viduje buvusi plytų asla (23 pav.).

Pastatų komplekso P pusėje, išilgai komplekso P tvoros buvo iškastas 22,5 m ilgio, 2 m pločio, iki 1,5 m gylio šiluminės trasos griovys (2 pav.). Tyrimų plotas 45 m^2. Perkasos vietoje rasta tik 1946 m. tilto statybos metu supilta permaišyta pilkai rusva žemė su griuvenomis. Perkasos R gale rasta pastato pamatų ir grindinio liekanų bei 3 mūriniai tvoros stulpai, datuojami XIX–XX a. riba (24 pav.). Išlikęs mūro paviršius yra H_{abs} 27,75 m, grindinys – H_{abs} 27,55 m lygyje. Archeologinius radinius sudaro XVI–XIX a. koklių ir buitinės keramikos šukės, Karolio X Gustavo Rygos šilingas, Rusijos Aleksandro II 3 kapeikų moneta, Aleksandro II ar III 1881 m. 1 kapeikos moneta, švininės Rusijos imperijos plombos, švininis šratas ir kiti smulkūs radiniai.

PR kieme dabartinio žemės paviršiaus H_{abs} yra 28,07–28,23 m. Žemės paviršius prie pastatų

22 pav. Pamatai, rasti perkasoje, iš Š. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 22. The foundations discovered in the trench, as seen from the N.

23 pav. Plytų grindų fragmentas. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 23. A brick floor fragment.

24 pav. Pamatų liekanos, stulpai ir akmenų grindinio fragmentai iš R. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 24. The foundation remnants, columns, and stone paving, as seen from the E.

25 pav. PR kieme rastos plytų grindys iš V. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 25. The brick floor found in the SE courtyard, as seen from the W.

ir R tvoros buvo pažemintas per 40–50 cm. Bendras nuženiminto paviršiaus plotas yra 292 m^2. Prie P pusėje stovinčių garažų žemės paviršius 2,5 m pločio juosta buvo pažemintas iki H_{abs} 27,60 m lygio. Nuženiminus žemės paviršių, 9,5–15,4 m atstumu nuo V kiemo pastato R sienos rastos plytų grindys, kurių H_{abs} 27,60–27,70 m lygyje, datuojamos XX a. pradžia (25 pav.). Prie V pastato pusės žemės paviršius 3 m pločio juosta pažemintas iki H_{abs} 27,60 m lygio (26 pav.). Žemės darbai atlikti mechanizuotai, užfiksuota maišyta pilka žemė su akmens anglies šlako, žvyro, smulkių asfalto ir betono gabalų ir plytų nuoskalų priemaiša. Prie Š pastato sienos žemės paviršius 5 m pločio juosta pažemintas iki H_{abs} 27,65 m lygio, prie kiemo R esančios tvoros 2,5 m pločio juosta pažemintas iki H_{abs} 27,40–2,45 m lygio. Rasta XVIII–XIX a. datuojamų koklių, buitinės keramikos

26 pav. PR kieme nužemintas kiemo paviršius iš PR. D. Balčiūno nuotr.

Fig. 26. The lowered yard surface in the SE courtyard, as seen from the SE.

šukių ir smulkių spalvoto metalo dirbinių – apkalėlių, sagų, švininis šratas.

Pastatų komplekso Š kieme žemės paviršius mechanizuotai pažemintas 310 m² m plote. Dabartinio žemės paviršiaus H_{abs} 28,27–27,41 m. Š kiemo paviršius buvo pažemintas nuo 20 cm P iki 40 cm Š kiemo dalyje. Stebint žemės darbus P kiemo dalyje, iki 20 cm gylio užfiksuotas juodžemio, žemiau žvyro ir smulkių statybinių griuvenų mišinys. Toliau į Š žemės paviršiuje pastebėti betono luitai ir supilto žvyro sluoksniai. Archeologinių radinių nerasta.

Muitinės St. 2

The archaeological investigation in the building complex at Muitinės St. 2 in Kaunas excavated a 6x3 m trench (Fig. 13) and 5 test pits (totalling 108 m²) and surveyed another 1191 m² (Figs. 1, 2). The surviving cultural layer was 1.5–1.9 m thick. Removing the yard surface in the W courtyard (Fig. 3) revealed fragments of a 17th-century boundary fence (Figs. 4, 5) and fieldstone paving as well as first half of the 20th-century structures: 5 concrete sewage wells, a septic tank, and a 2.2 m diameter, 8.6 m deep artesian well (Fig. 6). The cultural layers in the greater part of the area had been destroyed by the previously laid sewer network. The 22x1.6 m utility trench (35.2 m²) dug in the SE courtyard for the district heating line (Figs. 21, 22) revealed the remains of a foundation and paving that have no clear purpose (Figs. 23–26) and date to the 18th–19th and 19th–20th centuries. The archaeological finds consisted of fragments of 'pot-shaped' and panel stove tiles, sherds of household pottery and structural ceramics (Figs. 10–12, 14), dating to the 15th–18th and 19th–20th centuries, 15th–19th-century silver and copper coins and jetons (Figs. 15, 17, 18), and various iron and non-ferrous metal artefacts (Figs. 7–9, 16, 19, 20).

Dainius Balčiūnas,
Algirdas Žalnierius

Tado Daugirdo gatvė 5

Archeologiniai tyrimai Kauno senamiestyje, Jėzuitų gimnazijai priklausančio pastato T. Daugirdo g. 5 P dalyje atlikti 2020 m. spalį. Tyrinėta vieta yra centrinėje Kauno senamiesčio dalyje, 6 kvartalo ŠR kampe, o tyrinėtas pastatas stovi prie Santakos ir T. Daugirdo gatvių kampo (1 pav.). Iš P ir V pusių prie šio pastato yra detaliųjų tyrimų, vykdytų 2017–2019 m., plotai. Greta esantis sklypas T. Daugirdo g. 1 (4400–3056–7149) panaudos teise, o jame esantys rūsiai (UK 30533–30538) nuosavybės teise priklauso Lietuvos jėzuitų provincijai, jame bus statomas daugiafunkcinis mokslo ir sporto centras. Iki geologinių sluoksnių buvo ištirta pastato P dalis, kur numatoma įrengti rūsio patalpas, skirtas visuomeniniams poreikiams.

Kauno senamiesčio 6 kvartale užstatymas pradėjo formuotis dar XV a., intensyviausiai

1 pav. Tyrimų vieta Kauno senamiesčio 6 kvartale. D. Balčiūno brėž.

Fig. 1. The investigation site in the 6th quarter of Kaunas Old Town.